

Slovenski dom

Štev. 75

V Ljubljani, sreda 2. aprila 1941

Leto VI.

Sodba italijanskih krogov o sedanjem položaju na Balkanu:

Nemčija in Italija ne želita razširjenja vojne na Balkanu

Italija tudi ne želi, da bi se spremenili sedanji odnosi med Jugoslavijo in sosedomi

Belgrad, 2. aprila. m. Današnja »Politika« prinaša od svojega rimskega dopisnika naslednje poročilo o gledanju italijanskih krogov na zadnje dogodke v Jugoslaviji:

Italijanski odločujoči krogi niso v zvezi z novimi razmerami in spremembami v Jugoslaviji doslej naredili ničesar, kar bi služilo kot slabo, niso naredili nobenega koraka, ki bi ga bilo mogoče razlagati negativno. To dejstvo in pa splošno ozračje v Rimu ojačuje upanje, da si Italija niti malo ne želi, da bi se spremenilo sedanje stanje v odnosih med Jugoslavijo in njenimi sosedomi.

Tak vtis je mogoče dobiti v večini rimskih političnih krogov in to kljub veliki zadržanosti in molčečnosti na italijanskih uradnih mestih. Tak vtis se dobi tudi v tukajšnji široki javnosti ter v krogih, ki so blizu dogodkom in ki vsaj v mali meri lahko nanje vplivajo.

Iz razgovorov s temi krogi se more jasno dobiti italijansko mnenje, katero je mogoče povzeti takole:

Ni videti razloga, zakaj naj bi Italija in Nemčija storili v sedanjem položaju kakršnih koli korak, ki bi kakor koli slabo vplival.

Državi oči želita, da se poravnava celo sedanji oboroženi spor na Balkanu (med Italijo in Grčijo), ne pa da bi se še širil. Vsi, ki žele, da se razmere na Balkanu uredijo, morajo preprečiti vsako vmešavanje drugih v balkanske zadeve. Vsak nepreviden korak, storjen v tujem imenu, bi resno mogel poslabšati položaj, česar pa nihče ne želi.

Če ostane na Balkanu vse brez kakršnih koli tujih vplivov in pobud, bi to prineslo samo zboljšanje, ki si ga vsi tudi žele.

To je popolnoma zvesto in točno prikazovanje vtisov in razpoloženja, ki prevladuje v Rimu. Ti vtisi ne slone na kakih uradnih izjavah, temveč izključno na zasebnih pogovorih z neuradnimi, a resnimi osebnostmi, ki pa navzlic temu zdaj predstavljajo stvarno politično ozračje, v katerem se pa izraža seveda samo italijansko stališče.

Italijanski tisk napoveduje obrambne ukrepe proti Ameriki

160 nemških in italijanskih ladij zaseženih v Sev. in Južni Ameriki

Rim, 2. aprila. o. Associated Press: »Avenire« obravnava zadnje ameriške nastope proti italijanskim in nemškim ladjam ter pravi, da bodo Nemčija, Italija in Japonska zaradi zasege italijanskih in nemških ladij po ameriških

lukah in zaradi pohoda ameriškega vojnega brodovja v Avstralijo prisiljene misliti na obrambne ukrepe proti Združenim državam, kakaj ti dogodki so izrazito sovražnega značaja proti državam trojne zveze.

Washington, 2. aprila. o. Associated Press: Ameriški oblasti so doslej zasegle 66 nemških, italijanskih in danskih parnikov, nadaljnjih 60 jih pa bo zaseženih v argentinskih, čilenskih in urugvajskih lukah. Iz južnoameriških pristanišč prihajajo poročila, da so nemške in italijanske posadke povsod skušale zažgati svoje ladje, da ne bi prišle v roke nasprotnikov Nemčije in Italije. Tako sta bili v Venezueli zažgani ena nemška in ena italijanska ladja. V Equadorju je bila zažgana ena nemška ladja. V Mehiki ena nemška, v Nicaragui tudi ena nemška ladja. Zaradi tega so v Združenih državah in drugod posadke nemških in italijanskih ladij internirali.

New York, 2. aprila. o. »New York Post« poroča, da je osebje vseh italijanskih konzulatov dobilo iz Rima navodilo, naj se pripravijo na odhod iz Združenih držav. Italijanski državljani ter razne trgovske in potniške agencije so dobile nalog, naj čimprej sklenejo račune ter uničijo vse listine, ki bi kakor koli utegnile škodovati Italiji.

Washington, 2. aprila. AA. Reuter. Vrhovno državno tožilstvo je poklicalo državna tožilstva v USA, da še danes ukrenejo vse potrebno v zvezi s požari, nastalimi na italijanskih in nemških ladjah v ameriških vodah.

Letalski napadi na angleške in nemške luke ter letališča

Berlin, 2. apr. DNB: Nemško vrhovno poveljstvo poroča: Pri nasilnih ogledniških poletih v bližini angleških obal so nemška letala napadla angleški konvoj in potopila eno trgovsko 10.000 tonsko ladjo, drugo pa težko poškodovala. O priliki nizkega poleta nad nekim letališčem v južni Angliji so bili težko poškodovani štirje hangarji, nekatere zgradbe pa so bile zažgane. Poleg teh napadov so nemška letala bombardirala tudi pristaniške naprave v Fultmouthu. V letalskem spopadu nad Kanalom sta bili zbiti dve angleški letali. Nemško daljnostrelno topništvo je z obale Kanala večer popoldne streljalo na važne objekte pri Dovru. Preteklo noč so eskadrile nemških letal napadle pristaniške naprave pri Hullu in Greet Yarmouthu. Opaziti je bilo požare in eksplozije. V pristanišču Great Yarmoutha je bila zažgana ena ladja.

V Severni Afriki so nemška letala izvedla uspešne napade na zbiranje angleških oklepnih enot. Vržene so bile bombe težkega kalibra. Preteklo noč so enote angleškega letalstva metale zažigalne in močno eksplozivne bombe na zahodno in severozahodno Nemčijo. V nekem manjšem mestu severozahodne Nemčije je bilo poškodovanih nekaj hiš. Ubityh je bilo več oseb, prav

tako pa tudi mnogo ranjenih. Nemški patrolni čolni so zbili dve angleški letali, nemško protiletalsko topništvo pa je zbito eno letalo. V času od 16. do 31. marca je sovražnik izgubil 55 letal in 11 zapornih balonov. V istem času je izginilo 24 nemških letal.

London, 2. apr. o. Včeraj podnevi je bil izveden manjši napad na Anglijo. Proti večeru so sovražna letala napadla neko mesto v južno-vzhodni Angliji, kjer so povzročila manjšo škodo brez smrtnih žrtev. Ponoči ni bilo nobenih napadov. Včeraj so bila sestreljena štiri sovražna letala, eno od teh je padlo v morje.

Od prednočnega napada na Emden, Bremen, Bremerhafen in Oldenburg, se tri angleška letala niso vrnila. Pri teh napadih so angleška letala prvič metala bombe nove vrste, ki imajo ogromno eksplozivno moč. Bombe so povzročile razdejanja. Posebno pa so hudo poškodovale pristaniške naprave v Bremerhafenu. Tudi Rotterdam, njegova okolica in letališča so bili pozorišče hudega bombardiranja.

Uradno sporočajo, da so britanski bombniki včeraj dvakrat zadeli en sovražnikov rušilec na morju blizu Frizskih otokov. Rušilec je obstal in se nagnil v stran.

Italijansko-japonski posveti v Rimu

Rim, 2. apr. Stefani: Razgovori Macuoka z Mussolinijem so se začeli ob 18.05. Prisostvovala sta jim tudi zunanji minister grot Ciano in japonski poslanik Horikiri Zembei. Mnogi, ki je pozdravila Macuoka pri njegovem prihodu, se je zbrala na Beneškem trgu, da počaka konec sestanka in prirediti manifestacije Mussoliniju in zastopniku zavezniškega naroda. Malo pred 19. ko se je prisrčni razgovor končal, sta se Mussolini in Macuoka prikazala na balkonu ter pozdravila množico. Manifestacije so se ponovile, ko je Macuoka z grofom Cianom zapuščal Beneško palačo in se vračal v vilo Madamo.

158. dan vojne med Italijo in Grčijo

Nekje v Italiji, 1. aprila. Stefani: Italijansko uradno vojno poročilo št. 298 pravi:

Na grškem bojišču: Na odseku 11. armade je bilo sovražnikovo delovanje, ki pa je imelo krajevni značaj in je bilo odbojno. Naši letalski oddelki so bombardirali skladišča streliva in metala bombe na sovražnikove čete.

Atene, 2. aprila. Atenska agencija: Ministrstvo za tisk je razglasilo po radiu uradno poročilo, da se je pri včerajšnjih operacijah posrečilo grškim četam uničiti dve sovražnikovi četi.

Zahtevajte povsod naš list!

Vesti 2. aprila

Agencija Avala uradno zanika izjavo zastopnika zunanega ministrstva neke tuje države, da bi bila v Belgradu dopotovala angleški zunanji minister Eden ter poveljnik angleške vojske na Bljznem Vzhodu general Dill. V Belgradu ni o kakem takem dogodku ničesar znanega.

Predsednik Združenih držav Roosevelt je včeraj povedal časnikařem, da je dovolil izdelati za 1.080.000.000 dolarjev vojnih potrebščin. Denar pojde iz kredita 7 milijard dolarjev, namenjenih za izvedbo zakona o pomoči za demokratične države. Ta vojni material pojde v več držav, a Roosevelt ni hotel povedati, v katere. Dejal je le, da bo obsegal vojaške, mornariške, letalske, poljedelske in druge stroje ter potrebščine.

Ta trenutek, ko se odigrava usoda Italije, bo nevednež klepetal, moder človek pa bo tiho. Prvi nezavedno služi sovražniku, drugi pa izpodbija njegovo vohunsko delavnost, pravi tržaški »Piccolo«, ko včeraj vabi ljudstvo, naj ne naseda prišepetavanju.

Bolgarski kmetijski minister Kučev je včeraj dopotoval v Budimpešto, kjer bo imel več posvetov z madžarskimi kmetijskimi strokovnjaki.

Vsa švicarska okrožja so imela v nedeljo v Curihu zbor, na katerem so sprejeli več važnih sklepov glede vodstva državne politike v sedanjih vojni, poroča »Neue Zürcher Zeitung«.

V Španiji so včeraj imeli velike slovesnosti in vojaške parade za drugo obletnico konca državljanske vojne.

Žena predsednika Roosevelta je postala častna predsednica ameriškega Društva za vojno pomoč Angliji. Namen društva je, kakor pravi agencija Reuter, zbrati 10 milijonov dolarjev za angleško vojsko.

Ker je Amerika prepovedala izvažati na Japonsko baker in druge, za vojskovanje potrebne kovine, je predsednik japonskega urada za narčno gospodarstvo dal japonskemu narodu oklic, naj z vsemi silami pomaga zagotoviti japonski vladi potrebne zaloge bakra in drugih kovin, poroča DNB.

General Franco je ob dvestletnici konca državljanske vojne podpisal zapoved, po kateri bo izpuščenih 40.000 političnih kaznjencev. Oproščeni bodo za zdaj pogojno, do končne oprostitve pa bo prišlo, ko bodo vsak posamezen primer podrobno preučili.

Predsednik angleške vlade Churchill je včeraj napovedal v kratkem večji govor o splošnem položaju in o uspehih angleške mornarice, vojske in letalstva na Sredozemlju ter v Afriki.

Japonski zunanji minister Macuoka je bil danes dopoldne sprejet pri sv. očetu Piju XII. in pri vatikanskem državnem tajniku kardinalu Maglioneju. Zaradi resnih časov je bil sprejem brez običajnih zunanjih slovesnosti.

Če bo letošnja žetev na Irskem slaba in če bo nadaljnji potek vojne onemogočal zadosten uvoz žita, bo irski narod moral stradati, je povedal včeraj predsednik irske vlade De Valera.

Jugoslavlani ljubijo svojega kralja in imajo zaupanje v poglavarja svoje vlade generala Simovića, pravi atenska lista »Proia« ter »Akropolis«, ko poročata v posebnih dopisih o zadnjih manifestacijah v naši državi.

Francoske vasi nimajo ne semen, ne gnojil, ne živine za obdelovanje zemlje, ne krme in ne goriva za kmetijske stroje, je povedal francoski kmetijski minister, ko je govoril o težavah, s katerimi se mora zaradi posledic vojne boriti francoski kmet.

Bolgarski pravosodni minister Matakov je včeraj zbornici predložil zakon o splošni amnestiji političnih kaznjencev, poroča DNB.

Zadnji govor angleškega poslanika v Združenih državah, lorda Halifaxa, bodo v Ameriki objavili kot Belo knjigo, poroča United Press.

Predsednik poljske vlade v Londonu general Sikorski je odpotoval v Združene države in bil takoj sprejet pri Rooseveltu, poroča Reuter.

Angleške pomorske izgube v preteklem tednu so po nemških uradnih podatkih znašale 397.000 ton, po angleških uradnih podatkih pa 97.000, od česar je bilo 22.000 ton zavezniških ladij.

Nemška uradna sporočila o včerajšnjih letalskih akcijah pravijo, da so nemški bombniki potopili štiri angleške petrolejske ladje s skupno 20.000 tonami.

Predsednik mornariškega odbora v ameriški zbornici, Winson, je predlagal vladi, naj si izposluje pooblastilo, da bi lahko prevzela v svoje vodstvo vse tovarne, ki delajo za državno obrambo, zlasti pa tiste, kjer delavci pogosto stavkajo. Kakor poroča United Press, je predsednik Roosevelt odgovoril, da bi bil tak ukrep nepotreben, ker vlada razpolaga z zadostno oblastjo, da bo brez podržavljenja poravnala vse spore.

Japonska naj bi Nemčiji dala na razpolago svoje podmornice za boj v Tihem morju, kar bi pomenilo podoben korak, kakor ga predstavlja ameriška pomoč Angliji, piše švedski dnevnik »Svenska Dagbladet«.

Milijardo in pol dinarjev je bila deležna Južna Srbija iz državne blagajne in samoupravnih sredstev za svoja javna dela, za nove ceste in druga asanacijska dela. Južna Srbija je v svetovni vojni strašno trpela. Zato ni bilo nič čudnega, če je bila ta pokrajina prva potrebna podpora in večjih javnih del, da se je gospodarstvo v teh krajih lahko dvignilo in ozdravilo. Tako je bila zgrajena cela vrsta cest in železnic, mnogo železniških postaj, izsušenih nekaj močvirij, zlasti tista, ki so bila legla malarije, zgrajenih mnogo vodovodov in reguliranih mnogo rek in potokov. Poleg tega je bilo mnogo javnih poslopij preurejenih.

Angleški zunanji minister pri grškem kralju

Atene, 2. aprila. Reuter: Atenski radio poroča, da je kralj Jurij sprejel britanskega zunanjega ministra Edena.

Nove podrobnosti o pomorski bitki pri Matapanu

Kairo, 2. aprila. o. United Press: Na vseh angleških ladjah, ki so se udeležile zadnje pomorske bitke v Sredozemlju, so včeraj imeli zahvalne službe božje. Uradno sporočajo, da bodo odslej to bitko imenovali »Bitka pri rtu Matapanu«, ker se je odigrala blizu južnega konca Grčije, ki nosi omenjeno ime.

V Aleksandriji je priplula letalonosilka »Formidabla«. Njen poveljnik je izjavil, da je italijanska oklepnica »Vittorio Veneto« s petdesetodstotno verjetnostjo potopljena. Če ne, pa bo popolnoma nesposobna za nadaljno uporabo. Ko so jo angleška letala zadnjič videla, je plula z brzino 14 km, dočim znaša njena popolna brzina 50 km.

Atene, 2. aprila. AA. Reuter: Grško ministrstvo sporoča, da je admiral Cunningham poslal svojo zahvalo grški mornarici zaradi preciznosti in hitrosti grškega brodovja v nedavni bitki v Sredozemskem morju. Grška torpedovka »Hidra« je izkrcala v nekem grškem pristanišču 112 ujetnikov, ki so jih rešili po tej bitki.

Govor vrhovnega poveljnika angleške letalske sile

Kairo, 2. apr. Reuter. Letalski maršal sir Arthur Longmor, vrhovni poveljnik britanskega letalstva na Bljznem vzhodu, je govoril po radiu v proslavo obletnice ustanovitve britanskega letalstva. Longmor je orisal blesteče uspehe britanskega letalstva v zadnji pomorski bitki in dodal, da so britanski bombniki ne samo potopili sovražnikove ladje, ampak tudi poškodovali eno ali dve italijanski križarki in da so ista letala sodelovala pred nekaj tedni v zmagovitih bojih pri Libiji. Rekel je, da je to najboljši dokaz discipline in borbenosti britanskega letalstva. Maršal je na koncu izjavil, da so v dosedanjih bojih na Bljznem vzhodu Angleži uničili več ko 1000 italijanskih letal.

Tuja propaganda širi zlobne in izmišljene vesti o naši državi

Belgrad, 2. apr. Agencija Avala. S službene strani smo pooblašteni objaviti sledeče:

Zadnje dni prinaša del tujega tiska kakor tudi radijske postaje navzlic že objavljenim zanikanjem z naše strani fantastične ter popolnoma izmišljene vesti o dozdnevni demonstrijah in napadih na narodnostne manjšine ter o ogrožanju njihovega imetja in osebne varnosti. Dalje prinašajo in objavljajo tudi celo vrsto drugih izmišljenih in popolnoma netočnih vesti. Tako je bilo danes sporočeno, da sta bili v Banatu zažgani dve vasi, žiči in Kudrič, kjer prebivata nemška manjšina, in da se je ta požar videl iz romunskega obmejnega selišča Stanare. Dalje je bilo objavljeno, da so bili v bližini jugoslovansko-romunske meje zažgani gozdovi, v katerih se baje skrivajo pripadniki neke manjšinske skupine, dalje da so bili v občini Bočar pripadniki nemške manjšine zelo maltretirani in da

je bilo pri tem ubitih 10 Nemcev, da je bila opustošena cela ulica v Petrovgradu, v kateri stanujejo pripadniki nemške manjšine, da se vrste aretacije predstavnikov narodnostnih manjšin itd. in še mnogo drugih docela izmišljenih stvari. Po viru vseh teh vesti se vidi, da ne prihajajo iz naše države, prav tako pa se opaža v radijskih oddajah teh držav pomanjkanje poročil njihovih dopisnikov iz Jugoslavije, ki po lastnem priznanju vsak dan pošiljajo poročila, da vlada v Jugoslaviji popoln red in mir in da ni bilo nobenih dogodkov, ki bi vsaj približno dali povod, da se veruje v resničnost teh zlobnih vesti. Najznačilnejši zgled za širjenje teh netočnih vesti pa predstavlja trditve nekega uradnega predstavnika na današnji časnikarski konferenci v tujini, da se angleški minister Eden in angleški general Dill nahajata v Belgradu.

Proti razdržavljenju pošte v Radečah

Radeče, 1. aprila.

V »Službenih novinah« je bil pred kratkim objavljen nov pravilnik o pogodbenih poštah, na podlagi katerega bo več državnih pošt uradov razdržavljenih in spremenjenih v pogodbeno. Ker zaradi omenjenih pravilnik tudi državno pošto v Radečah pri Zidanem mostu, si dovoljujemo opozoriti na neprimernost in kvantnost takega ukrepa. Zaradi ugodne naravne lege in prometnih zvez je vzrastlo mesto in občina Radeče, ki šteje preko 4000 prebivalcev, v izrazito trgovsko in gospodarsko središče Zgornje Posavja. In v kraju, v katerem so se razvila tudi mnoga zasebna podjetja in državni uradi, je jasno, da mora zaradi pravilnosti tekočega poslovanja in uradovanja biti tudi poštna organizacija brezhibna. Zato ne moremo podrobno navajati vseh prepričljivih dokazov o še nadaljnji nujnosti obstoja državne pošte v Radečah, vendar nam pove vse že dejstvo, da se poslužujejo tukajšnje pošte med drugimi občina Radeče, okrajno sodišče, orožništvo, oddelek finančne kontrole, župnija Radeče in Svibno, tri šolske uprave (Radeče, Svibno, Podkraj), več akademskih poliklinic, dve elektrarni, tri tovarne z več kot 200 delavci, deset trgovcev, preko 60 obrtnikov, dva kreditna zavoda, 12 družtev, Osrednja hiša usmiljenih sester sv. Vincencije Pavelskega, ki ima tu centralo za celo Jugoslavijo. In k tem ugotovitvam ni

pristeta niti okolica z okrog 2500 prebivalci, dalje delno naravno teženje k poštному uradu v Radečah občin St. Jurij pod Kumom, Dole pri Litiji, Boštanj, Loka pri Zidanem mostu in Breg. Jasno je, da pošta s tako velikim krajevnim in stvarnim obsegom ne more biti pasivna, saj smo ugotovili s poizvedbami po trafikah in pri trgovcih, da prodajo letno samo privatniki za okrog 100.000 din znamk; sama pošta pa jih tudi razpeša prav znatno količino. Pošta ima razen tega tudi dohodke od brzojava in telefona, od ca. 70 radijskih naročnikov in drugih poštinskih pristojbin, tako da presega dohodki letno 200.000 din. Na drugi strani pa vidimo, da obstoje izdatki v glavnem le v plačah uslužbenecem, t. j. okrog 60.000 din avtobusnemu podjetniku za prevoz pošte 10.000 din, najemnina za poštne lokale 900 din. Primerjava med izdatki in dohodki izkazuje letno preko 100.000 din čistega dobička. Že iz teh površnih pregledov je razvidno, da je nameravana pretvoritev državne pošte v Radečah v pogodbeno neprimerna in neupravičena ter bi pomenila korak nazaj, ker nujno vodi k poslabšanju poštne službe, kar gotovo ni v interesu državne poštne uprave same, še manj pa davkoplačujočega prebivalstva.

Upamo, da bo Direkcija pošte in telegrafa v Ljubljani upoštevala tehtnost gornjih izjav, kakor tudi primernost resolucij, predloženih od občine Radeče, krajevne SLS in ostalega prebivalstva.

Ljubljana od včera do danes

Ljubljana, 2. aprila.

Mirno nam poteka v Ljubljani življenje. Posli se normalno razvijajo. Ni nikakih napetostnih dogodkov. Tudi policijska kronika je zelo suhoparna.

Koliko je Ljubljana popila pred 100 leti

Poročali smo že svoj čas, da smo lani popili 4.145.589 l raznega vina, shranjenega v sodih, predlaskim pa 3.931.129. Za to vino smo lani izdali najmanj 50.000.000 Din, če računamo, po približno samo 12 Din za liter, toda zadnje mesece preteklega leta se je vino že močno podražilo.

Revija »Delo in zdravje«, ki jo urejate dr. Ivo Pirc, ravnatelj Državnega higienskega zavoda in dr. Tomaž Furlan, primarij zdravilišča za bolne na pljučih na Golniku, je v zadnji številki objavila zanimiv članek zdravnika dr. Mirka Karlinca o potrošnji alkoholnih in drugih plav in o alkoholizmu v Ljubljani pred dobrimi sto leti. Mestni zdravnik dr. Fran Lipič, rodom Hrvat, rojen 1799 in umrl 1845, po katerem se imenuje tudi ulica za nekdanjo šentpetersko vojašnico, je izdal obširno, v nemškem jeziku pisano znanstveno knjigo »Topografija provincialnega mesta Ljubljane«. Pred sto leti je imela Ljubljana 8 žganjekarjev, ki so skuhalo na leto do 4000 vedr žganja. Najbolj je bil takrat med Ljubljancami priljubljen brinjevec. Uvoz vina v mesto je znašal nad 26.000 veder. Takrat so bila najbolj iskana dolenska in spodnještajerska vina. Okolica Srajskega turna, Krškega in Drenovca je pridelala najmočnejša vina. Mešetarji z vinom so dostikrat razna vina mešali in so posebno radi zmešali zelenkasta in kislina vina, ki so nosila znamenito ime »stresavec« in »berščina«. Tudi pred sto leti je v Ljubljani slovel znameniti bizelje. Čislana so bila dalje med takratnimi ljubljanskimi mešarji tudi vipavska, furlanska in istrijska vina. Slovit je bil prošek, črnikalet in rebula. In kaj je bil »cebedin«? To je bilo vodenobarvasto in močno vpijajljivo vino. Od vipavskih vin je slovel »dermaher« (Kindermacher). Pred sto leti ni bilo veliko povpraševanje po dalmatinskih, hrvatskih in ogrskih vinih. V Ljubljani je bilo pred sto leti 154 vinotočev, pa 7 žganjetočev.

V Ljubljani smo pred sto leti imeli 6 pivovarov. Na leto je Ljubljana popila do 10.000 veder piva. Lani je Ljubljana popila 1.339.309 l piva in smo dali za »ole« takole nad 13 milijonov dinarjev.

V treh mesecih na 9000 bolnikov

Ljubljanska splošna bolnišnica je v prvih 3 mesecih tega leta sprejela že 9140 bolnikov na razne oddelke, torej povprečno po 3000 na mesec. Te dni je odrejeno, da se morajo v bolnišnico sprejemati bolniki v najnujnejših primerih. Šivilja Ana Vukičeva, stanujoča v Židovski ulici, je smotil padla po stopnicah in si prebila lobanjo. Bila je prepeljana v bolnišnico. Sicer ni bilo v mestu nikakih hujših nesreč in nezdod.

Razne tatvine

Kronika ne zaznamuje kakih večjih vlovov in tatvin. V zadnjih 3 mesecih je bilo v Ljubljani pokradenih do 200 moških in ženskih koles, katerih vrednost cenijo na 100.000 din.

Ustavljeno obratovanje v tekstilnih tovarnah

Maribor, 1. aprila.

Tukajšnje tekstilne tovarne Ehrlich, tovarna svile Thoma in tvornica perila »Zora« so obratovanje do nadaljnjega ustavile.

Preskrba Maribora s sladkorjem

Maribor, 2. aprila.

Mestni preskrbovalni urad razglasa: Z oziranjem na pritožbe prebivalstva, da ne prejema zadostnih količin sladkorja, je odredil mestni preskrbovalni urad, da bodo od 1. aprila t. l. dalje izdajali tukajšnji trgovci sladkor samo proti predložitvi krušnih nakaznic z rdečim žigom.

Vsak prebivalec ima pravico kupiti mesečno 1 kg sladkorja proti predložitvi živilske nakaznice, na talon katere mora trgovec zabeležiti v zadnjem mesecu prodano količino sladkorja. Pozivamo konzumente in trgovce, da se točno ravnaajo po gornjem razglasu.

POSVETI HRVAŠKIM VODITELJEV V ZAGREBU

Zagreb, 2. aprila. J. Včeraj zjutraj se je iz Belgrada vrnil v Zagreb podpredsednik Hrvške kmetke stranke inž. Košutič, ki se je kot zastopnik dr. Mačka mudil v Belgradu in razpravjal s predsednikom vlade generalom Dušanom Simovićem, zunanjim ministrom dr. Momčilom Ninčevićem, notranjim ministrom dr. Budisavljevičem in gradbenim ministrom dr. Franom Kulovcem. Skupaj z inženirjem Košutičem se je v Zagreb odpeljal tudi finančni minister dr. Juraj Šutej, minister brez portfelja dr. Bariša Smoljan, trgovski minister dr. Andres pa je bil v Zagrebu že od nedelje. V Belgradu je med tem ostal samo poštini minister dr. Josip Torbar.

Včeraj dopoldne je bila v banskih dvorih konferenca hrvškega političnega vodstva in hrvških ministrov. Konferenco je vodil podpredsednik vlade dr. Vladko Maček, navzočni pa so bili hrvški ban dr. Ivan Šubašić, podpredsednik HSS inž. Košutič, glavni tajnik HSS dr. Juraj Krnjevič, ministri dr. Šutej, dr. Andres in dr. Bariša Smoljan. Konferenca se je začela ob devetih dopoldne in se je prekinila opoldne, nadaljevala pa spet popoldne. Posvetovanja so nato trajala do osmih zvečer. Po posvetih je dr. Maček izjavil, da sta zvečer odpotovala v Belgrad ministra dr. Šutej in dr. Smoljan v družbi podpredsednika HSS inž. Košutiča. Ko so udeleženci konference odhajali iz banskih dvorov, so bili vsi dobro razpoloženi in nasmehani, vendar pa izjav časnikarjem niso hoteli dati.

Tatovi odnesli za 22.000 din svinca

Maribor, 1. apr.

Šef železniške postaje na Teznu je prijavil orožnikom, da je bil v noči na 21. marca iz zaprtega vagona ukraden en kos (blok) svinca v težini 50 kg in vrednosti 1000 din. — V noči od 24. na 25. marca je bilo iz drugega odprtega vagona ukradenih osem kosov v vrednosti 8000 din; v noči od 27. na 28. marca pa so tatovi odnesli kar trinajst kosov svinca v težini 650 kg in vrednosti 13.000 din. Skupna škoda, ki jo trpi železniška uprava, znaša 22.000 din. Orožniki so se tatvine takoj osumili 26 letnega progovnega delavca Franca Saletingerja iz Razvanja in 27 letnega delavca Jožefa Kokola iz Sp. Dobrave. Saletinger je pri zaslišanju prišel v protislovja in priznal, da je v noči od 27. na 28. marca ukradel pet kosov svinca, katerega je v bližini železniške postaje v gozdičku v listju zakopal, dotim Kokol vse zanika. Pri nadaljnjih poizvedbah pa so vrli orožniki ugotovili, da je kupovala svinco od tatov Marija Švarc iz Bohove, ki je uslužbenica pri nekem trgovcu s staro železnino. Švarcova prizna, da je kupila štiri kose svinca v teži 200 kg za 600 din, dasi so bili vredni celih 4000 dinarjev. Pravi, da ji je svinco prodal Jožef Kokol. Sumi se, da je še več kupila, vendar trenutno to zanika. Saletinger je bil zaradi tatvin že dvakrat predkaznovan. Obata tova so orožniki aretirali in oddali sodišču.

Belgrad, 2. aprila. J. S kraljevim ukazom so bili imenovani trije novi bani, in sicer za bana donavske banovine dr. Vlaskalin Milorad, za bana moravske banovine Božidar Krstić, dosedaj ban zetske banovine, za bana vrbaske banovine pa dr. Stojanović Nikola. Prejšnji moravski ban dr. Janičić Krasojevič je bil upokojen, bivši ban donavske banovine dr. Kijurina pa je bil stavljen na razpoloženje.

Ali res ne bomo kopali premoga?

Slovenske Konjice, 2. aprila.

Pred časom smo v našem listu poročali o najdiščih premoga v konjiškem okraju, posebno v okolici Oplotnice, kjer so pri Malahorni našli svetli, salonski premog. Takrat smo izrazili mnenje, da je odkrito prirodno bogastvo treba prirediti izkoriščevati, sicer ostane mrtev, zamrznjen kapital. Podjetje Kobal, ki je z odkritjem tega premoga sicer osamljeno vas povzdignilo do precej važnega kraja, se je bavilo z načrti eksploatacije, ki smo jih že mi tudi enkrat sporočili javnosti. Sedaj pa je, kakor izvem, to šlo po vodi zaradi pomanjkanja denarnih sredstev, katere ne smejo biti malenkostna.

Mi smo imeli prav, ko smo ob priliki izrazili bojazn, da mogoče ne bo došlo do uresničitve želje mnogih dela potrebnih in voljnih ljudi zaradi pomanjkanja kapitala, s katerim navadno nadi človek ne razpolaga v toliki meri, da bi mogel popolnoma samostojno izvesti nalogo, kot je n. pr. otvoritev večjega premogokopa v Malahorni. Zato je bilo v tem primeru naše stališče pravilno, ko smo zapisali, da bi takšno akcijo morale oblasti odločno podpreti s finančnimi sredstvi in z olajšanjem raznih drugih obveznosti, katerih predhodna izpolnitev je pogoj za pričetek rudarskega obrata. Nikdo nam ne more zameriti

Drobne

Zagreb, 2. aprila. J. Hrvški ban dr. Šubašić je izdal posebno naredbo na vse podrejene organe, v kateri poroča, da je treba odločno pobijati vse vznemirljive govore in vesti. Hrvški ban poudarja, da morajo oblasti ljudstvu objaviti, da ne naseda vznemirljivim vestem iz razloga, ker ni nobenega povoda za vznemirjenje. »Ker vlada vodi prijateljsko politiko z vsemi našimi sosedi, da bi z njimi ostala v odnošajih najboljšega sosedstva in prijateljstva, in v to smer se bo še naprej trudila in bo storila vse, kar se nahaja v mejah možnosti.« Hrvški ban v svoji naredbi prepoveduje vsakršno izseljevanje. Vsakdo mora varovati svoj dom in vsak mora izvrševati tekoče posle, da ne bo domovina imela škode. Vse oblasti kakor tudi duhovščina mora ostati na svojih mestih. Ban obenem prepoveduje vse sestanke in zborovanja, ki ne odgovarjajo potrebam današnjega položaja, obenem pa prepoveduje vsakršno zbiranje prebivalstva na različnih krajih. Končno pravi hrvški ban, da je jugoslovanska vojska pripravljena, da izvrši vselej in povsod svojo dolžnost.

KAKO ŽIVI NAŠ OBRATNIŠKI VAJENEC

Ne bil bi se dotaknil naslednjega predmeta iz obsežnega področja obrti, če bi me k temu ne bil prisilil pogled na čas, v katerem živimo, pogled na prilike, ki v njih obrtniki-gospodar služijo svoj bridi kruh, pogled na šolo, ki pod pritiskom vojnih razmer večkrat ni več mati svojih otrok, ampak mačeha, pogled na deželo, ki svojim sinovom na pot v mesto ne more dati drugega kakor culo. In če je v teh časih upravičen strah za mladino, ali ima dovolj kruha, ali je poslana v pravi pouk, s kom se družijo, kaj počneja v prostih urah, kdo ima upliv nanjo, potem je dvakrat upravičeno vprašanje: kako živi naš obrtniški vajenec?

Sami lahko vidite iz proračuna, da vzdržujemo po en vajeniški dom v Ljubljani in Mariboru. Ni nas skrb za gojenje teh zavodov, 162 jih je in na dobrem so. Gre za one mladeniče, ki so zunaj. In teh je okrog 13.000. Sam »Obrtniški vestnik« je zapisal: »Mojsotrom je napredek njih lastnega naraščanja deveta brigada. Četudi mislim, da je ta očet na splošno pretiran, je vendarle na žalost splošna resnica, da je današnji vajenec v mnogih ozirih pozabljen in zanemarjen človek. Mnogo se greši glede delovnega časa in nedeljskega počitka, higijenske razmere so mnogokje nezadovoljive, prostori zadržni, temni in vlažni, hrana nezadostna, prenočišča neprimerna, v delavnicah se ne pazi dovolj na to, da so prisotni mladoletni, v šolo jih pošiljajo, kakor pač morejo, in končno tudi obrtno-nadaljevalne šole niso na višku, kar se tiče učnih pripomočkov in knjig.

Gotovo je vzgoja obrtniškega naraščanja težka naloga in reči je treba, da gre vsa čast in hvala tistim redkim mojstrom, ki so res vzgojitelji svojih vajencem. V glavnem pa je resnica, da je trenutno splošno stanje obrtniškega naraščanja nepopolno in da se more danes človek s skrbjo vprašati, kaj bo z obrtniškim stanom, ko bo ta mladina dorasla. Kakršen je obrtniški naraščaj danes, takšen bo obrtniški stan čez leta. In očitki — koga bodo zadeli?

Samo strogo izvajanje zakonov, ki je poverjeno obrtnim oblastvom, ne bo zaleglo. Pa tudi poedini obrtnik splošnega stanja ne bo mogel izboljšati. Tega dela se bodo morale z vso resnostjo oprijeti obrtniške organizacije, da skupno z oblastjo in šolo ozdravimo to bolečo rano. Ne smemo prezreti, da gre tu za telesni, umski in moralni blagor velikega dela naše mladine.

SELDON TRACE:

KORAKI V NOČI

Roman s slikami

Prosil je glavnega inšpektorja Guidluga, da mu pove vsaj nekaj važnih dejstev o tem. Guidlugh se je smehljaj in si prizgal pipo. »Z drugimi besedami povedano, vi želite, da bo policijsko obvestilo objavljeno samo v tem vašem provincialnem časopisu! Kaj bi na to reklo Združenje časnikarjev Velike Britanije?« »Pustite jih, naj govorijo, kar hočejo!« je odgovoril dopisnik »Glasnika«. »Ali zaradi tega bi si natovorili na hrbet vse londonsko časopisele?« je pripomnil Guidlugh. »Tega mi ni mar! Nam se je že prigrusko, da vedno dobimo vesti iz druge roke. Če daste izjavo tema dvema londonskima tipoma, bodo njihovi gusni listi prej v Exfieldu in Plathu kot bo šel moj list v tiskarno. A vidite, to ni niti najmanj pravilno!« Toliko se je zagovoril, da je celo s klobukom udaril po Guidlughovi miži. »Prosim, da mi oprostite, a moj posel je v resnici težak, in niti ni preveč dobro plačan, kar si lahko mislite.« »Dobro, mislim, da je čas za odhod!« je rekel. »Počakajte malo!« mu seže v besedo

Guidlugh. »Kdaj začnete tiskati?« »Danes, če vam je res kaj do tega. Prav zaradi tega sem prišel k vam. Mislite, da lahko tednik...« »Kaj bi mi odgovorili, če bi vam povedal,« ga je mirno prekinil Guidlugh, »da ste imeli srečo, ko ste prišli ravno v trenutku, ko sem ravno dovršil neko sporočilo za časopis?«

Prvi človek, ki ga je Darek srečal, je bil prav Guidlugh. Opazil je spremembo v vedenju mladega Dareka in se mu ironično zasmejal. »Čestitam vam, gospod inšpektor!« je rekel Darek in mu ponudil roko. »Res, lep uspeh je to. Končno smo le osvobodjeni strahu, ki nas je davil...« Guidlugh je zmajal s glavo. »Nisem zaslužil vaših čestitk, gospod Ricardo! Hotel sem najti živega Cashdona, a ne samo njegovo truplo!« »V vsakem primeru je vaša zasluga, da ste našli njegovo truplo!«

Nevinar je kar poživljal od velikega presenečenja in vzlet iz žepa beležnico. »A kaj ona dva iz Londona?« »Nista tu!« je odsekano rekel Guidlugh, »sedaj poslušajte.« To je bil zelo senzacionalen dopis. »Exfieldski Glasnik« je ta dan napravil največji uspeh, odkar je izhajal. Na naslovi strani je ebadal v oči velik napis:

Skrivnost afere Cashdon razsvetljena!

Kaj so mislili londonski časnikarji, ni važno. A lahko se trdi, da je bil vtis prebivalcev mesta Platha zelo zadovoljiv. Že ob enajsti uri so bili vsi izdvoji »Glasnika« razprodani. Tiskati se je morala nova izdaja, kar se še ni pripetilo. Komentarji so se vsipali kot dež. V svoji ravnateljski pisarni se g. Daxbury kar ni mogel zbrati, da bi poslušal neki referat svojega tajnika. A Darek Ricardo je rekel, da je bil že čas, da se sme tudi on svobodno sprehajati po ulicah mesta Platha.

Prvi človek, ki ga je Darek srečal, je bil prav Guidlugh. Opazil je spremembo v vedenju mladega Dareka in se mu ironično zasmejal. »Čestitam vam, gospod inšpektor!« je rekel Darek in mu ponudil roko. »Res, lep uspeh je to. Končno smo le osvobodjeni strahu, ki nas je davil...« Guidlugh je zmajal s glavo. »Nisem zaslužil vaših čestitk, gospod Ricardo! Hotel sem najti živega Cashdona, a ne samo njegovo truplo!« »V vsakem primeru je vaša zasluga, da ste našli njegovo truplo!«

»Niti to ni, ker je D'Albiac ugotovil istovetnost mrtveca.« »D'Albiac?« »Zdravnik in strokovnjak za sodno medicino v notranjem ministrstvu. Človek, ki se nikdar ne zmoti, kar se včasih zgodi nam, bednim detektivom. Seveda, jaz sem takoj slutil, kaj je na stvari, ko sem čul za zažgano kopico, ali takrat je bil soh že skoraj popolnoma zgorel. Vidite gospod Darek, da domača policija ne smatra za enjuno, sporočiti dogodkov, za katere misli, da so brez važnosti.« »Ali hočete s tem reči, da bi lahko rešili Cashdona?« »Mislim, da bi ga rešili, ker tu ne gre za samomor!« Darek Ricardo ga je presenečeno pogledal.

»To ni bilo v časopisu. Mislite, da je sedaj nekdo Cashdona ubil?« »Ne, gospod Ricardo, čeprav je tudi ta domneva zelo verjetna. Po misljenju doktorja D'Albiaca je Cashdonova smrt nastopila čisto slučajno. Če se točno izrazimo, zadušil se je Cashdon je moral zaspati s prižgano cigareto. Čim se je eno vžgalo, se je vsa zažgana masa vsula nanj, tako da se ni mogel več rešiti!« »In ko ste vi prišli...?« ga je prekinil Darek. »Ko sem prišel, je bil soh popolnoma pogorel. Ko sem z grabljami brskal po pepelu, sem najprej privlekel zgorel čevelj. Kljub vsemu pa sem opazil nekaj važnega, a to je prstan na levem mezinu; tam je bil Cashdonov monogram. To je bil oni znameniti prstan, ki mu ga niso mogli vzeti z roke, ko je prišel v ječo. S tem

je bilo vprašanje že rešeno. A kljub tem sem želel še strokovnega mnenja. Sedaj je D'Albiac zadovoljen, a zadovoljno je tudi občinstvo, in tako je vse v najlepšem redu!«

»Ko je Guidlugh nehaj pripovedovati, je bil videti tako utrujen, da ga je Darek s sočutjem pogledal.

»Ali vi se mi niti najmanj ne zdite zadovoljni!«

»Po mojem misljenju se je ta afera v resnici ključno končala. Vendar pa zdaj ne bo več umorov v Plathu, a to je glavno!«

»Ne, ne bo več umorov!« je ponovil Darek, zdelo se je kot nekakšen radozni odmev. »Hvala Bogu, tudi policiji nas ne bo treba več varovati dan in noč.« Namah je utihnil in se malo prisiljeno zasmejal.

»Ne bo nam treba več služiti kot past za Cashdona, Daxburyju in meni! Ubogi Daxbury bo sedaj lahko mirno spal!«

Detektiv se je zasmejal. »Obema se zahvaljujem, da sta mi pomagala uresničiti moj načrt! Sedaj v resnici menim, da boste bolj mirno spali in da bo življenje v Plathu zopet normalno. A če že o tem govorimo, mi povejte, kdaj se boste vabili v hišo Brandon?«

»Na vsak način ne ravno hitro. Ljubše mi je v ateljeju v Chelsea. Mislim, da ima Daxbury namen za nekaj časa spreminiti zrak...«

»Kljub vsemu pa boste nekega dne spremenili misljenje o tem nesrečnem mestu. Ko bo prišel ta dan, boste zopet odprli hišo Brandon in ponosni boste, da stanujete v njej. Vsi oni divni kipi...«

Od tu in tam

V Belgradu je umrl upokojeni minister dr. Lujo Bakotić, po rodu Srb, katoliške vere, iz Sinja. Bakotić je bil odvetnik, toda pred svetovno vojno je pobegnil v Srbijo in vstopil tam v državno službo. Med vojno je odšel v Pariz in tam pisal propagandne brošure o dalmatinskem vprašanju. Še med vojno ga je srbska vlada postavila za tajnika srbskega poslanstva pri Vatikanu. Pozneje po vojni je bil pomočnik ministra zunanjih zadev in poslanik v Moskvi. Kot pooblaščen minister je bil upokojen. Dr. Bakotić je napisal mnogo pravnih razprav in je bil stalen sodelavec mnogih srbskih časopisov in revij.

Sarajevska obrtniška zbornica je na svojem zadnjem zasedanju sklenila, da bo poslala vladi vlogo, v kateri ji zagotavlja vso svojo podporo pri izvajanju uravnavanja gospodarstva. Obrtniki so mnenja, da je stanje takšno, da je treba iti preko malih nevednosti in je treba državo podpreti tedaj, kadar je to pomoči potrebna. V svojih poročilih so poročevalci poudarjali, da se je obrtnikom precej slabo godilo, kajti stanje in razmere se niso izboljševale, pač pa poslabševale. Veletrgovine in veliki obrati so se znašli in si zaradi svojih kapitalov lahko naredili rezerve, dočim kaj takšnega obrtniki niso mogli narediti. Vendar pa upajo, da bo njihovu položaju vlada posvetila vso pozornost in da bo skušala storiti vse, da se bo stanje popravilo.

Muslimanske prosvetne organizacije so postale zadnja leta mnogo bolj delovne kakor prej in so v tem kratkem času tudi mnogo več storile za povzdigo prosvete v teh doslej stalno zapuščenih in ne prosvetljenih krajih. V Hercegovini deluje pet različnih prosvetnih organizacij, katerih vsaka je drugače usmerjena. Ena teži proti Belgradu, druga proti Zagrebu, tretja proti Sarajevu, ki je središče muslimanstva itd. Vendar pa je ta tekma do gotove mere prav koristna za društva, kajti tako ne pride hitro do mrtvila. Zanimivo je na primer, da si je eno društvo v Mostarju v kratkem uredilo lepo knjižnico, v kateri je že tri tisoč knjig. Posebno pa poudarjajo, da se za povzdigo kulturnega stanja v Hercegovini zelo trudijo mlade izobražene muslimanke, posebno pa tiste, ki so študirale na visokih šolah.

Svoj klub imajo v Belgradu bivajoči Hrvatje. Ta klub ima 400 članov. V glavnem prireja po učna predavanja in razne prosvetne večere, prav tako pa tudi zabave. Za razne socialne akcije je lani klub potrošil 13.000 dinarjev. Za predsednika je bil izvoljen na obnem zboru časnikar Maksim Mrzljak.

Nebotičnik, katerega je v Sarajevu gradila železniška kreditna zadruga, je že v celoti dovršen. Nebotičnik ima deset nadstropij in je najvišja stavba v mestu. Železniška kreditna zadruga pa ni zgradila samo te veličastne palače, temveč je postavila še več tisoč stanovanjskih hiš za svoje člane. Gotovo je, da je kreditna zadruga med sebi enakimi najbolj agilna in najbolj uspešna. Navzlic temu, da gradi za svoje člane hiše na obroke, pa ima vedno na razpolago velike zneske denarja. Za Sarajevo je zadruga mnogo storila, saj mu je dala velikansko poslopje in zgradila v mestu tudi več drugih palač.

3406 Belgrajčanov in Belgrajčank je umrlo v lanskem letu. V primeri s prejšnjimi leti je umrljivost nekoliko narasla, vendar pa se dejansko ni povečala, če upoštevamo, da je bil tudi naravni prirastek mnogo večji kakor prej. Mesto se stalno širi, in sicer večinoma zaradi doseljevanja ljudi iz dežele ali pa drugih krajev v državi. Posebno so ljudje umirali v začetku jeseni, na koncu zime in v začetku spomladi. Zanimivo je tudi to, da je umrlo več moških kakor pa žensk.

Po zimskem premoru so v Cetinju spet začeli zidati novo bolnišnico. Ta bolnišnica, ki bo veljala 25 milijonov dinarjev, bo moderno urejena in bo pomenila za Črno goro veliko pridobitev. Imela bo prostora za 500 bolnikov. Zgradili jo bodo v dveh razdobjih. Najprej toliko, da bo imela prostora za 300 bolnikov, nato pa bodo dozidali še ostali del za 200 bolnikov. Vsi prostori bodo tako urejeni, da ne bo tesnobe. Vsa bolnišniška poslopja zavzemajo površino 40.000 kvadrat. kilometrov.

Poslovodjo in delovodjo tovarne »Bistade« v Valjevu je obstrlel delavec Mitar Djukašin. Delavec je bil zadnje čase močno zamisljen in je bil tudi do svojih tovarišev zelo zaprt. Nikomur ni razlagal, kaj se z njim dogaja. Ko je v soboto dobil tedenski zaslužek izplačan, si je šel kupit samotenski kres, obenem pa je napisal tri pisma na orožniške oblasti. Potem je iskal poslovodjo Vladimirja Peršiča in delovodjo Franca Strafela. Peršiča je v soboto popoldne srečal v tovarni in začel nanj brez besed streljati. Zadel ga je dvakrat v prsa. Tedaj je priletel iz bližnje sobe delovodja Strafel, pa je Mitar tudi nanj streljal in ga zadel v trebuh. Ko je videl pred seboj na tleh obe žrtvi, ki sta nepremično ležali, je še samemu sebi pogoltno kroglo v usta. Vse tri so težko ranjene prepeleli v bolnišnico, toda morilec niso mogli več pomagati, pač pa bo hitra pomoč morebiti rešila življenje Peršiču in Strafelu. V poslovnih pesmih je delavec razlagal, da sta bila Peršič in Strafel nevarna človeka in njemu nenaklonjena in da je ju je zato sklenil spraviti s sveta.

Ze deset dni vztraja v gladovni stavki na do smrti je obsojeni razbojnik Petar Vuković iz Zenice. Mož je bil na tako strogo ječo obsojen zaradi udeležbe pri številnih zločinih, katere je zasnoval in izvršil vodil Ivan Vukelič, ki je bil obsojen na smrt. Vukelič ni pri sodni razpravi priznal nobenega svojega zločina in še sedaj odločno in prezirljivo odklanja vsako priznanje, dočim je njegov tovariš Vuković vse po vrsti priznal. Vuković je v znak protesta, da je bil prestrogo obsojen, začel pred deseti dnevi z gladovno stavko in je že močno oslabil. Ko pa ga je jetniški zdravnik pregledal, je ugotovil, da mož navzlic dolgemu stradanju še ni toliko opešal, kakor se to primeri pri drugih stradalcih. Zaradi tega so ga osumili, da skriva jemlje hrano in da bi s stavko rad prisilil sodišče, da bi priporočilo njegov priziv, s katerim se pritožuje proti previsoki kazni. Na smrt obsojeni Vukelič pa je zahteval papir in svinčnik in popisuje svoje življenje. Sam je tudi napisal priziv proti smrtni obsodbi.

Stršno družinsko žaložnogo je povzročil ugrabitelj Rajko Trifunović, ki je bil odpeljal 13 letno dekle Ljubico Trifunović iz vasi Osenik pri Arangjelovu. Čim je dekletov oče izvedel za dogodek, ga je od presenečenja in žalosti zadela kap. To pa je mater tako presunilo, da se je še istega dne obesila. Rajko pa je ta čas z ubego Ljubico živel v neki vinogradniški zidnici. Ko je deklet izvedelo za usodo staršev, je odšlo, fant pa jo je iz bojazni pred maščevanjem odkril neznanokam. Ko je Ljubica videla v domači hiši, kaj je s svojim pobegom povzročila, je zbolela. Povrh tega pa se je še prehladila in bo zaradi pljučnice bržkone umrla. Dva njena bratrance, ki sta se zaobljubila, da bosta maščevala žaložnogo, sta sklenila prehoditi vse bližnje kraje, da bi našla Rajko, ki je bil z ugrabitvijo Ljubice prizadejal Trifunovičevi hiši toliko gorja.

Prosvetni minister je dobil pooblastilo za najetje 60 milij. posojila za ljubljansko kliniko, gradbeni minister pa za najetje 15 milij. za suhokrajinski vodovod

Belgrad, 2. aprila. j. Včeraj je bila v »Službenih novinah« objavljena nova uredba o državnem proračunu. Obenem je bil objavljen tudi finančni zakon, ki vsebuje več važnih določb. Nekaj teh določb navajamo:

Finančni minister je dobil med drugim tudi sledeča pooblastila:

da izjemoma od § 5. uredbe o spremembah in dopolnitvah zakona o državnih trošarinj m. br. 1669 z dne 29. decembra 1939, lahko odobri obširni mesta Ljubljane, da kljub stopnji omenjenega predpisa pobira na račun mestne trošarine na vino še 50 dinarjev od hl;

da v soglasju z odredbo uredbe o državnem računovodstvu m. br. 316 z dne 7. marca 1941. vsako leto izdaja navodila za izdelavo predlogov banovinskih mestnih in občinskih proračunov;

da izjemoma od čl. 83. zakona o uradnih klich lahko odredi začasno delo do proračunskega razdobja od 1. aprila do 31. decembra 1941. za računovodstvo pri banki upravi ter apelacijskem sodišču, ki so se ustanovili na podlagi čl. 65. na podlagi uredbe o računovodstvu, potrebno število računskih uslužbencev, uradnikov, finančnega ravnateljstva za opravljanje računskih služb;

da v smislu določil uredbe o državnem računovodstvu izdaja blagajniške bone na podlagi proračunskih dohodkov. Znesek teh blagajniških bonov ne sme biti v prometu večji od 4000 milijonov dinarjev z obrestno stopnjo 5%;

da v soglasju s predsednikom ministrskega sveta po predhodnem zaslišanju deviznega odbora pri Narodni banki lahko izda odredbo z zakonsko močjo o ureditvi deviznega prometa;

dalje, da v soglasju s pravosodnim ministrom predpiše devizno-kazenski postopek.

Čl. 28. finančnega zakona določa, da se tarifna številka 12, pripomba 12 k zakonu o takšah dopolnjuje s točko 5, ki se glasi: vse dohodne, prosvetne in kulturne ustanove ter njihovi domovi, ki so pod nadzorstvom trgovinskega ministrstva, odnosno bana banovine Hrvatske, in ki so se ustanovili po pravilih, ki so bila odobrena od trgovinskega ministra, odn. bana banovine Hrvatske, v kolikor so ti domovi po spremembi zakona o neposrednih davkih bili zadolženi s povišanjem takse, ki je do sedaj še niso plačali, je odpustena ta taksa, že vplačana taksa pa se ne vrnila.

Čl. 29 določa, da za klanje živine v območju občin in mesta lahko občine pobirajo posebne takse. Pobiranje taks odobri ministarstvo, za občine pa pristojni ban.

Čl. 30 določa, da se točka 3, čl. 17 uredbe o proračunskih dvanajstih na mesec april, maj, junij in julij 1940 spremeni in glasi: Od zneska, plačanega na račun skupnega davka na poslovni promet morajo carinarice centralni carinski blagajni oddajati konec vsakega meseca 18 odstotkov ter da jih izroči Državni hipotekarni banki kot dohodek za banovinski sklad prometnega davka, ki se ustanovi pri njej. Enako bodo postopale tudi davčne uprave glede davka na skupni promet, ki ga pobirajo. Dohodek banovinskega sklada prometnega dav-

ka, nabran tako od dohodkov, kakor tudi od naraslih obresti, se bo delil na sledeč način:

1. Vsaka dva meseca bo Drž. hip. banka nazajala glavni banovinski blagajni banovine Hrvatske 20% od zneska nabrane vsote. Vsota, ki se bo izročila, lahko znaša v enem letu največ 58 milijonov. 2. Ostalih 71% bo delil finančni minister takole: a) 4 petine vrbaski, drinski, zetski in moravski banovini, katerim je po banovinskem proračunu iz leta 1935 in 1936 odobrena podpora, sorazmerna tej podpori; b) ena petina dravski, donavski, vardarski banovini ter mestni občini Belgrad-Pančevu po številu prebivalstva po zadnjem uradnem štetju, iz tega banovinskega sklada se bo razdelilo banovinam in občinam največ 200 milijonov dinarjev. Presežek se bo vnašal v državno blagajno kot dohodek od tega davka.

Med pooblastili, ki so jih dobili ostali ministri, so za nas posebno važna sledeča:

Po določilih finančnega zakona, ki se nanašajo na prosvetno ministarstvo, ima prosvetni minister pooblastilo, da lahko po odobritvi ministrskega sveta pri OUZD v Ljubljani najame posojilo 60 milijonov dinarjev za nakup zemljišča in za zgradbo poslopja za klinično bolnišnico medicinske fakultete v Ljubljani ter za njeno notranjo ureditev.

V določilih finančnega zakona, ki se nanašajo na resor gradbenega ministrstva, ima gradbeni minister pooblastilo, da v sporazumu s finančnim ministrom najame pri Državni hipotekarni banki posojilo v znesku 15 milijonov din za dovršitev začelih del na skupnem vodovodu za Suho Krajino v kočevskem in novomeškem okraju.

V določilih finančnega zakona, ki se nanašajo na prometno ministarstvo, je predvideno vse polno odredb za zboljšanje in moderniziranje našega železniškega in rečnega prometa.

§ 97 fin. zak., ki se nanaša na resor ministrstva za socialno politiko in ljudsko zdravje, določa, da se podaljša veljavnost odredb toč. 6, § 109 fin. zak. za proračunsko leto 1939-40 ter dopolni z novim odstavkom, da morajo pokojniški zavodi za uslužbence predložiti proračune upravnih stroškov in odobritev ministrstvu za socialno politiko in ljudsko zdravje.

§ 103. določa, da se veljavnost uredbe ministrskega sveta m. br. 75. z dne 18. januarja 1941. podaljša tudi za proračunsko razdobje april do decembra 1941. Po § 105 ima uprava narodnega invalidskega sklada pooblastilo, da odpiše posojilo, ki so ga dobili vojni invalidi po slepih ministrstvu za socialno politiko v letih 1921. do 1928. v skupnem znesku 1,869.000 din ter jih spremene v podpore osebam, ki so sprejela posojilo.

V § 108. fin. zak. ima minister za preskrbo in prehrano ljudstva pooblastilo, da tekem proračunskega leta 1941. lahko postavlja in premešča uradnike svoje stroke v mejah skupnih kreditov, ki jih ima odobrene za osebne izdatke teh uradnikov ne oziraje se na posamezne položaje ter na razpored kreditov po posameznih proračunskih postavkah.

Nadalje sme v mejah proračunskih kreditov postavljati na prosta mesta tudi pogodbe ter honorarne uradnike.

Hacetov proces poteka mirno

Danes dopoldne končano dokazovanje. Popoldne slede govori in nato sodba

Ljubljana, 2. aprila.

V Hacetovem procesu ni bilo včeraj prav nikakih napetih senzacij in zanimivosti. Mirno in monotonno se razvija razprava. Včerajšnja razprava je končala najprej z zaslišanjem 10 prič, nato pa je predsednik začel čitati najrazličnejše zapisnike in poročila. Debel in težak je Hacetov spis. Steje do 500 redovnih števil. Na mizi so razložena najrazličnejša corpora delicti, tako dva lepa usnena kovačica in razna ropotija. Hacet je postal nekoliko apatičen. Mrko gleda predse. Tu in tam švrkne s pogledom na poročevalce, navadno pa zre proti stropu.

V procesu so se včeraj izvršile nekatere osebe izpremembe. Drž. tožila g. Branka Goslarja, ki je sestavljal obširno obtožnico in jo tudi prvi dan prečital, je nadomestil dr. tožilec g. Bogdan Lendovek. Branilec dr. Leskovic, ki je bil določen za branilca trem soobtožencem, Verletu, Pestotniku in Žužaju, je bil včeraj zadržan. Obrambo teh treh je sedaj prevzel Hacetov branilec dr. Igo Gruden.

Včeraj je bilo zaslišanih 10 prič, po večini orožnikov glede Hacetovih najhujših zločinov.

Zaslišana je bila 79letna trgovka Katarina Ahlinova o Hacetovem roparskem napadu, ki ga je izvršil 30. maja predlanskim v družbi nekega neznanega Bosanca. Trgovka je kratko opisala vso strahoto in grozoto, kako sta prišla roparja v njeno spalnico. Bila sta oba maskirana. Hacet ji je grozil in nastavljal revolver.

Druga priča, Stanko Ahlin, trgovčin sin, je pripovedoval, kako je naposled pregnal oba roparja. Zbudil se je. Sprva se je nekoliko potuhnil, pozneje pa je z vsem glasom zavpil in klical na pomoč. Razbojnika sta se ustrašila in pobegnili. V trgovini sta razbojnika pobrala do 250 din gotovine in nekaj pomaranč.

Hacet je drugače velik eladkosnedež. Ne pije mnogo, toda rad je dajal »stokglazarjem« in drugim za pijačo. Po nekaterih beznicah je uganjal prave orgije in ljudi napajal do nezvesti, vedno pa je bil čuječ in gledal, da-li prihaja kak stražnik. Zanimivo je, da je dostikrat Hacet srečaval orožniške patrle. Pozdravil je orožnike, ki ga niso prepoznali, in hitro stekel naprej.

Sodišče je nato zaslišalo orožnike, na katere je Hacet streljal. Orožnika Zidar Anton in Golob Drago sta kratko opisala, kako je Hacet 18. septembra 1939 streljal proti njima na državni cesti pri naselju Meja. Oddal je na njiju dva strela, ki k sreči nista zadela. Orožnika sta potrdila, da je Hacet prav naravnost v njiju meril. Hacet je ugovarjal.

Orožnika Tomovič Novica in Kotar Ignacij sta kratko izpovedala, kako je Hacet 17. nov. 1939 streljal v Mirni dolini na orožniško patrolo, ki sta jo tvorila omenjena orožnika. Hacet je oddal več strelav naravnost proti njima. Tudi v tem primeru ni zadel.

Orožnika Avgust Golob in Fran Kovačič sta kratko omenila, kako je na nju streljal Tone Hacet 12. decembra v Radohovi vasi. Oddal je na njiju dva strela. Orožnika sta bila obveščena, da se nahajata v Klemenčičevi gostilni dva neznanca in sumljiva moška. Ko sta prišla do gostilne, pa sta oba neznanca že zapustila gostilno in pobegnili, pač pa sta pozneje zalotila Hacetu v hiši Mihaela Kovarčiča. Ko sta hotela stopiti v hišo, so se naglo odprla vrata in iz sobe sta huksnila Hacet in njegov pajdaš Gabrijel Dolenc. Zadnji se je z vso silo

zatekel v orožnika Goloba, a ga je ta z največjim naporom obvladal in aretiral. Hudo sta se ruvala in se je orožnik naposled posrečilo Dolenca vreči na tla in zvezati. Hacetu pa se je posrečilo pobegniti. V razdalji kakih 15 korakov je Hacet ustrelil proti orožnikom in nato stekel v bližnji gozd. Tudi iz gozda je oddal strel na patrolo.

Končno sta bila zaslišana še stražnika iz Kranja, Gojmir Kremžar in Fran Medle, ki sta lani, 13. aprila ukrotila Hacetu v stanovanju Pavla Hrovatina. Huda borba je bila med stražnikom in Hacetom. Hacet je divje streljal in zadel Kremžarja v desno stegno. Ko sta ga stražnika obvladala, je Hacet segel še po malem revolverju in si hotel pogoltni kroglo v glavo. To je preprečil stražnik Kremžar. Tudi stražnika Medleta je Hacet obstrlel. Oba še nista popolnoma okrevala.

Razprava je včeraj trajala do 20. ure. Prečitani so bili najrazličnejši zapisniki, izpovedbe v preiskavi zaslišanih prič-oškodovancev in razne ovadbe.

Danes dopoldne se je nadaljevalo čitanje spisov. Popoldne bodo sledili govori dr. tožila g. Bogdana Lendovskega in branilca vseh petih obtožencev dr. Igo Grudna. Sodba bo najbrže izrečena šele v četrtek.

Zanimanje za proces splošno ni posebno veliko in napeto. Pač pa se ljudje že sedaj zanimajo za sodbo. Nekateri trdovratno zagovarjajo najstrožjo sodbo, da bo Hacet obsojen na smrt, drugi zastopajo milejše stališče. So med radovednejši tudi taki, ki so napravili na Hacetovo glavo večje stave.

Navodila prebivalstvu za primer potrebnosti zatemnitve

Maribor, 2. aprila.

Kakor je že mestno poglavarstvo objavilo v dnevnih časopisih splošna navodila za zatemnitve, se prebivalstvo Maribora opozarja, da disciplinirano in mirno ureja in pripravlja, kar je potrebno za zatemnitve lokalov, privatnih stanovanj, vozil itd.

Vsako nepotrebno razburjanje škoduje interesom države, ki želi ohraniti mir na znotraj in na zunaj.

Zaščitni predpisi glede plinskih napeljav

Maribor, 2. aprila.

Po zakonitih zaščitnih predpisih mora imeti vsako poslopje s plinsko napeljavo v dovodni cevi glavno, takozvano požarno pipo, s katero se lahko zapre dovod plina vsem odjemalcem zgradbe. Te plinske pipe so večidel povsod v kletih in morajo biti v slučaju nevarnosti lahko dostopne. Ob požaru ali značnem napadu mora oskrbnik hiše, oziroma odgovorna oseba takoj zapreti pipo in že preje skrbeti za to, da ni zametana s premogom ali drvini.

Hišne posestnike opozarjamo nadalje, da bo kontrola mestnega zaščitnega urada pregledala tozadevno vse plinske napeljave ter bodo orekrški kaznovani po obstoječih predpisih.

Ljubljana

Koledar

Danes, sredo, 2. aprila: Franč. Pavl.

Četrtek, 3. aprila: Benedikt F.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrševa c. 6; mr. Hočevar, Celovška c. 62; mr. Gar-tus, Moste-Zaloška 47.

V Zg. Šiški, v osnovni šoli na Vodnikovi cesti, priredi podružnica SVD v četrtek 3. t. m. ob pol 8 zvečer za gospodinje važno predavanje. Strokovna učiteljica gospa H. Kelhar bo predavala o pridelovanju dišavnih in zdravilnih zelišč.

Pozor pred naslednjem! Združenje četnikov, podobor Ljubljana, opozarja občinstvo, da ne naseda raznim podtalnim elementom, ki delajo z raznimi dopisi itd. v imenu četnikov. Vsak naš dopis je podpisan od predsednika in tajnika ter opremljen s stampilko Združenja četnikov. Zato prosimo, da se na vse druge dopise ne ozira in jih zavrača, osebe pa izroči oblastvom. — Združenje četnikov, podobor Ljubljana.

Pouk na šoli Glasbene Maticice se vrši naprej.

Slovenska kolesarska zveza v Ljubljani — službeno. Upravni odbor Sloven. kolesarske zveze obvešča vse kolesarske podzveze in klube, da se naznanjeni občni zbor za 6. april zaradi tehničnih ovir ne bo vršil. — Odbor Slovenske kolesarske zveze.

Akademija podmladkov Rdečega križa ljubljanskih šol, ki bi se morala vršiti prihodnjo nedeljo, je odložena na nedoločen čas.

Ljubljansko gledališče

Drama. — Začetek ob 20.

Sreda, 2. aprila: »Protekcija«. Red B. Četrtek, 3. aprila: »Zaprta vrata«. Red Č. trtek.

Tečaj Delavske zbornice v Murski Soboti

Murska Sobotica, 1. aprila.

Predvčerajšnjim je bil v prostorih Zveze združenih delavcev v Murski Soboti delavski socialni tečaj, ki ga je priredila Delavska zbornica v Ljubljani. Že pred pol 10. uro, ki je bila določena za začetek tečaja, se je zbralo v lokalu mnogo delavstva, ki je prišlo od blizu in daleč, da prisostvuje tečaju in poglubi svojo strokovno izobrazbo.

Tečaj se je pričel ob pol 10 in je najprej izvolil predsednico gđ. Celec Irmo, ki je začela tečaj in podala besedo predsedniku Zveze poljedelskega delavstva g. Kerecu, ki je navzoče bodril, naj kljub sedanjim izrednim časom vztrajajo v ljubezni do domovine in zlasti v svojem delu v strokovnih pokrelih, kjer se udeležujejo. Vsi navzoči so izvajanja g. Kereca burno pozdravljali. Za njim je govoril strokovni tajnik g. Horvat, ki je navzočim pojasnil potek zadnjih pogajanj s stavbinskimi delodajalci, kar je zlasti zanimalo stavbinske delavce, katerih je bilo navzočih čez 60.

V imenu Delavske zbornice v Ljubljani je govoril o nalogah in delu te institucije g. Jan Maks. Naglasil je, da se Delavska zbornica pod sedanjim upravo izredno trudi za izboljšanje socialne zakonodaje, za podporo brezposelnim v okviru proračunskih možnosti, dalje posreduje v mnogih mezdah akcijah in sporih, skrbi pa tudi za delavsko prosveto in delavsko strokovno izobrazbo. Za njim je referiral še g. Arnsčok Jože, vodja Ekspoziture Delavske zbornice v Celju, ki je govoril o socialni zakonodaji ter je navzočim tolmačil določbe zakona o zaščiti delavcev, zakona o zavarovanju delavcev ter postopka pri podeljevanju podpor Borz dela. Tudi izvajanja teh dveh referentov so navzoči vzeli z odobravanjem na znanje in so jima z velikim zanimanjem sledili.

Tečaj je priredila ZZZ v Murski Soboti in je vsestransko lepo uspel. Delavstvo je svoji zbornici hvaležno, da mu omogoča priredbo takih poučnih tečajev.

Orožniki zasačili tatu pri delu

Maribor, 1. aprila.

Pri svojem obhodu so orožniki okoli desetih zvečer opazili v mizarski delavnici Ant. Drozga v Sp. Boču pri Selnici ob Dravi, kako se od časa do časa v delavnici pojavlja luč. Splazili so se k oknu in opazili, kako neki moški razno orodje, katero se mu dopada, spravlja v nahrbtnik. Takoj so sumljivec aretirali. Izkazalo se je, da je to bil 20letni žagar Franc Fašnik iz Selnice ob Dravi. Tatvine seveda ni mogel zanikati, ker je bil pri tatinskem poslu zasaden, v svoj zagovor, pa navaja, da se je odločil za tatvino zaradi tega, ker je po poklicu žagar ter mora pri žagi vedno kaj popravljati. Snel je okno z delavnice, ko je Drozg z družino bil že pri počitku ter se je splazil v notranjost, kjer si je hotel izbrati razno mizarsko orodje, katero mu je potrebno. Orožniki so Fašnika oddali sodišču.

Izpod Ptujске gore

Seja protidraginjskega odbora. Slovensko-konjiški protidraginjski odbor je imel pretekli petek popoldne na krajnem načelstvu svojo sejo. Obravnavalo se je vprašanje zvišanja cen mesa. Že več dni pri nas ni bilo mogoče dobiti govedine, ker so mesarji prekinili s svojo obrtjo, češ da se jim ne izplača, -ker se je živina občutno podražila. Odslej bo meso pri nas stalo od 16 do 22 din. — Z ozirom na pomanjkanje živine, ki se je tukaj začelo čuti, bi bilo zelo umestno, da oblast prepove sleherno klanje mlade živine.

Trgovci se zborovali. Preteklo soboto so se ob 9 dopoldne zbrali trgovci slovenskokonjiškega okraja na svoj redni letni občni zbor. Udeležba je bila lepa, zborovanje pa živahno in kratko. Preteklo poslovno leto je bilo že kar ugodno za trgovce z manufakturo, dočim so se speceristi znašli v težavnem položaju zaradi pomanjkanja gotovega specerijskega blaga. Občni zbor je znižal članarino od 50 na 40 din. Trgovci so zadovoljni s poslovanjem občinskih preskrbovalnih odborov, v kolikor se to njih tiče in ni bilo glede tega nikakšnih pritožb. Med drugim je bila izražena želja, da oblast, tako kot doslej, še nadalje podpira njihov stan v boju s šušmarji, ter da se čimprej uredi razmerje k pomožnim osebjem, v kolikor je to še odprto, kar jim je obljubil tudi zastopnik zbornice TOI. Izraženo je bilo mnenje, da kmetijsko blagovno združenstvo ovira trgovino.

Francoski vojni ujetniki in skrb zanje

Glavna pisarna Rdečega križa v Ženevi ima vpisanih že nad tri milijone vojnih ujetnikov

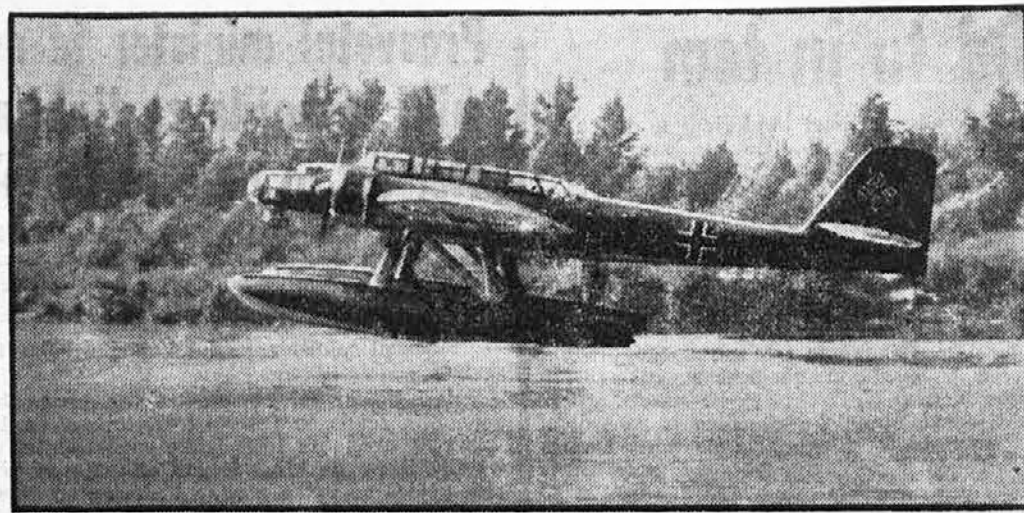
Glavna pisarna rdečega križa, oddelek za vojne ujetnike in begunce, v Ženevi, je pred kratkim odposlala rodbina vojnih ujetnikov obvestilno pismo, ki nosi že odpravno številko 3 milijone. Iz vseh delov sveta prihajajo prošnje za poizvedovanje za tem ali onim članom rodbine, s katerim so svoji izgubili sleherno vez. Pred letom dni je imela ta pisarna zaposlenih še 165 oseb, danes pa je to število naraslo že na preko štiristo. Vse ta ogromen aparat dela v Ženevi, pa tudi po drugih švicarskih mestih.

Na vzpodbudo »Univerzitetne pomoči«, akademije v Parizu ter visokega odbora za socialna dela v korist akademikov-ujetnikov, je bilo pred kratkim poslano v taborišča v Nemčiji, okoli 25.000 knjig, ki naj vsaj nekoliko ublažijo življenje, ki jim ga je prineslo ujetništvo. Tudi na Švedskem se je pod predsedstvom princeze Sibile osnoval tak

odbor, ki bo v kratkem poslal v taborišča približno 15.000 knjig.

Legija francoskih bojevnikov, ki je sprožila že toliko akcij v korist vojnih ujetnikov in beguncev ter njihovih rodbin, je zdaj organizirala po mestih in po vaseh popisovanje vseh ujetnikov in beguncev po poklicih, obnemem pa sestavlja listo vseh prostih mest. Na ta način bo ujetnikom po njihovi vrnitvi prihranjeno beganje in iskanje službe.

Iz Nemčije so pred kratkim prepeljali v Francijo nad 900 težko ranjenih in bolnih, ki se bodo zdaj zdravili po francoskih bolnišnicah. Topel, a grenak obnemem je bil ta sprejem, kateremu so prisostvovali velike množice civilnega prebivalstva ter oddelki vojske. Ti ranjenci in bolniki so bili ob prehodu čez Švico deležni velike pozornosti s strani Švicarjev, ki so jih pogostili s cvetjem, bonboni in cigaretami.

Nemško vodno letalo vrste »Heinkel«, s kratkim imenom »H-115«

Odkod smo dobili v Evropo koruzo

Leto 1937 je skoraj na splošno veljalo za »koruzno« leto

Danes igra koruza velevažno vlogo v prehrani prebivalstva. Brez nje ni nobena država, ki se bavi s poljedelstvom. Koruza pa ni evropskega izvora in je bila včasih pri nas popolnoma neznana. Tudi v Aziji je niso poznali. Domovina koruze je Srednja Amerika. V Evropi so jo prvi sejali Španci. Na tem polotoku vročega sonca se je kaj kmalu udomačila in razširila. Iz Španije so jo prenesli v Italijo okrog leta 1500, kjer so jo gojili dalj časa samo na severnem delu države, v 18. stoletju pa se je razširila po vsej Italiji. Pozneje je prodira koruza tudi v ostale kraje naše celine.

Pridelek koruze je po vsem svetu naravnost ogromen. Izračunali so, da znaša vsi pridelek v

enem letu tisoč do tisoč tri sto milijonov stotov. Največ koruze pridelava Amerika, in sicer okrog 600 milijonov stotov, nakar ji sledijo po vrstnem redu Argentina, Romunija, Rusija, Jugoslavija in Italija. Razumljivo je, da raste na svetu več vrst koruze. V vsakem kraju je drugačna, kar je odvisno od zemlje, podnebja in načina obdelovanja.

Naša država je pridelala največ koruze 1937. leta, in sicer 5.336.000 ton. S koruzo je bilo posejane takrat 2.786.000 ha zemlje, v tujino pa smo prodali 72.519 vagonov. Leta 1939 smo pridelali samo 3.694.000 ton koruze, čeprav je bilo z njo posejanih 4.661.000 ha zemlje. Vzrok slabe letine so bile povodnje. Izvozili smo jo 9285 vagonov, torej osemkrat manj kakor pa 1937 leta.

Največ koruze so pridelali v Združenih državah leta 1937 in to 67.345.300 ton. Take številke doslej še ni dosegla nobena država na svetu. Ameriška žetev iz leta 1939 pa je znašala 66.582.700 ton. Tudi Italija je pridelala največ koruze leta 1937 (3.395.700 ton), prav tako Madžarska, tako da smemo to leto upravičeno imenovati »koruzno« leto. Bolgarija in Romunija pa sta pridelali največ tega užitnega »zlata« naše dobe leta 1939. Tedaj je znašal svetovni pridelek 123.000.000 ton.

Vojne ujetnike so vedno uporabljali za najtežja dela

Stališče vojnih ujetnikov je bilo že od nekdaj zelo težko. V starih časih so vojne ujetnike smatrali za sužnje. Njihov sovražnik je ravnal z njimi kakor se mu je zljubilo. Že takrat so vojne ujetnike uporabljali za najtežja dela. Znano je, da so vojni ujetniki že leta 1350 pred Kristusom, za časa vladanja Ramzesa II. izkopali prekop do Nilove delte skozi Vadi Tulumat na jug proti Rdečemu morju. Istemu kralju so Izraelci morali plačati kuluk. Ujetniki so velike puščave spreminjali v rodovitne poljane. Egipčani, ki so se vojskovali s svojimi sosedi, so v vsaki vojni ujeli več ali manj ujetnikov. Egipčani so imeli med ujetniki Skite, Tračane, Indijce, Abesince in druge. Egipčanska sve-tišča, sfinge, obeliski in piramide, ki se jim čudi ves svet, je delo žuljavih ujetniških rok.

Prekop, ki ga je dal izkopati Ramzes II., je prav za prav prvi Sueški prekop. Faraon je delo ustavil, ker so mu inženirji dokazali, da je površina Črnega morja višja od površine bolj slanih morij. Zaradi tega se je Faraon zbal, da bi mogla morska voda vdreti v njegovo zemljo in povzročiti velike poplave. Z novim merjenjem je bilo v resnici ugotovljeno, da je razlika med višino Črnega morja in Stanim jezerom 7 metrov. Pesek je Ramzesov prekop kmalu zasul. Dvesto let pozneje ga je dal očistiti Faraon Neko. Pri tem delu je bilo zaposlenih 120.000 vojnih ujetnikov. Na opozorilo proročišča, da dela za tujce, je tudi Neko ustavil to delo. Prekop je dogotovil perzijski kralj Rarije Histarpis, ki je podjarmil Egipt leta 522 pred Kr.

Dosedanje žrtve letalskih napadov in civilna vojska v Angliji

Kakor poroča agencija United Press, so bili z angleške uradne strani izdani naslednji podatki o številu dosedanjih žrtv nemških letalskih napadov, in o tem, koliko ljudi je danes na Angleškem zaposlenih pri protiletalski obrambi:

Od začetka sedanje vojne do zdaj — tako pravi to uradno angleško poročilo — je bilo

Debeluharji in sušci

Znano je, da slavni rimski vojskovodja Julij Cezar, ki je imel smolo s potomstvom, kakor Rimljani sploh, ni maral suhih ljudi. Okoli sebe je imel najraje debeluharje, ker da ponoči mirno spijo, dočim njih »mršavi in tenki« bratje ku-jejo zarote. Takih misli je tudi angleški letalski minister Wood, seveda samo glede osebja, ki leti. Trdijo namreč, da so debeli piloti za dolge polete najboljše. Ti da radi jedo in lažje prenašajo vse nevarnosti, mraz in velike napore. Zaradi tega sedaj zdravniki angleškega letalstva skrbno proučavajo hrano debelih ljudi, da bi ugotovili, ali bi se mogli tudi drugi ljudje navaditi na tako hrano.

Kam s sirotami?

V sedanjih vojni je marsikateri otrok izgubil skrbne rednike in ostal popolnoma sam na svetu. Zlasti Francoze je kosila smrt in marsikateri francoski otrok je ostal sirota. Ker Francozom že tako od sile slabo gre, se je za te otroke zavezala Legija borec in sklenila, da jim bo nekako pomagala. Končno so se odločili poslati jih na Madagaskar. Te sirote bodo prevzele družine brez otrok, ali pa bodo tisti, ki imajo kaj več pod palcem naredili poseben sklad, s katerim bodo skrbeli za osirotele otroke, da bodo zrastle v dobre in koristne državljane.

Prizor s floridske obale pri Miamiu. Človek bi mislil, da slika kaže, kako je tam snežilo. V resnici pa je fotograf vjel v svoj aparat morsko prho.

GENERAL KRIVICKI:

BIL SEM V STALINOVIM SLUŽBI

Spiegelglass, pomočnik voditelja v zunanje političnem oddelku GPU, je v začetku julija prišel v Pariz. Zmenil sem se z njim za v »Closerie des Lilas« na boulevardu Montparnasse. Tam mi je pripovedoval, da so mu zaupali »prav posebno važno poslanstvo«.

Pogovor je trajal več ur in je kmalu obrnil na zadevo Tuhačevskega.

Povod je dal članek, ki je izšel kmalu po usmrtnitvi v »Pravdi«, Stalinovem trobilu in je imel naslov »Križa v zunanji obveščevalni službi.« Dejal sem:

»Kako neumen članek, koga naj ta preslepi? Tu pripoveduje Moskva svetu, da je nemška vohunska služba imela vdinjanih najmanj devet maršalov in generalov rdeče vojske. Članek bi najbrž namigaval, da bo nastala križa v nemški obveščevalni službi. Kakšna neumnost! Pisce naj bi se bil v tako važnem primeru malo bolj potrudil. To nas v tujini samo smeši.«

Spiegelglass je odgovarjal:

»Toda saj članek ni napisan za vas in ne za ljudi, ki vedo, kako in kaj je. Namenjen je bil širokemu občinstvu, za domačo rabo.«

Jaz sem rekel:

»Za nas, sovjetske ljudi, je strahotna zgodba, da vidimo kako vsemu svetu oznanjajo, da je nemška obveščevalna služba mogla do-

slavno najeti ves generalni štab rdeče vojske za vohune. Spiegelglass, lahko bi vedeli, da je dogodek prav prve vrste, če se naši vojaški vohunski službi posreči, da si v tuji vojski zagotovi usluge enega samega polkovnika. To potem takoj sporoče Stalinu in sam on smatra tako reč kot veliko zmago. In dalje: če se je Nemčiji posrečilo, da je za svojo vohunsko službo najela naših devet najvišjih zapovedujočih generalov, koliko stotin štabnih častnikov ima potem še kot vohune v naši rdeči vojski?

Spiegelglass je razburjeno odvrnil:

»Neumnost! Vse smo prijeli. Vse smo iztrebili.«

Povedal sem mu vsebino kratke, zaupne brzojavke, ki sem jo dobil od nekoga izmed mojih glavnih agentov v Nemčiji. Pri uradnem sprejemu, ki so ga priredili visoki narodnosocialistični uradniki in pri katerem je bil moj zaupnik, je pogovor prišel na zadevo, s Tuhačevskim. Stotnik Fritz Wiedemann, Hitlerjev osebni pribočnik, ki so ga med tem predstavili kot generalnega konzula v San Francisco, je dobil vprašanje, če je sploh kaj resnice v Stalinovih obtožbah proti generalom rdeče vojske.

Poročilo mojega agenta je Wiedemannov bahati odgovor navedlo takole:

»Nimamo le devet vohunov v rdeči vojski, temveč množico več. GPU še dolgo ni vsem našim ljudem po Rusiji na sledu.«

O verjetnosti take pripombe sem si bil docela na jasnem. Sleherni vojaški obveščevalni častnik katerekoli države bi jo bil razumel. Določena je bila, da se čimbolj razširi in naj bi izpodkopavala nasprotnikovo moralo. V govorici vojaške obveščevalne službe pravijo temu »zavajalno obvestilo«.

Med svetovno vojno je nemško vrhovno poveljstvo imelo celo posebno pisarno, ki je bila znana pod imenom »zavajalno-obveščevalna služba«. Tu so strokovnjaki izdelovali na videz verjetne skrivne

vojaške načrte in zapovedi, katere so potem kot pristna dokazila spravili sovražniku v roke. Včasih so dobili celo ujetnike, ki so imeli skrivne načrte, tako spretno skovane po zavajalni pisarni, da je najditelj moral biti brezpogojno prepričan, da so pristni.

Spiegelglass je bil kot star vojak iz Čeke in njene nasledstvene organizacije GPU docela posvečen v tako delo. Odločno je zavrnil domnevo, da bi moglo biti v rdeči vojski še kaj nemških vohunov. Menil je:

»Povem vam, da ni nič več takega. To smo vse temeljito popravili, preden smo nastopili proti Tuhačevskemu in Gamarniku. Tudi mi imamo obvestila iz Nemčije iz najbolje poučenih krogov. Ta obvestila ne izvirajo iz salonskih pomenkov, temveč iz krogov v nemški skrivni policiji.«

Potegnil je iz žepa, papir, da bi mi ga pokazal. Bilo je poročilo nekega njegovega sodelavca, ki je svoje dokaze prepričljivo podčrtaval.

Jaz sem ga vprašal:

»Pa menda vendar nimate take robe za dokazila, kaj ne?«

»Spiegelglass je vztrajal:

»To je samo majhna podrobnost. V resnici smo iz Nemčije že dolgo dobivali gradivo o Tuhačevskem, o Gamarniku in o vseh drugih iz njihove tolpe.«

Jaz sem ponovil:

»Ze dolgo?«

Domislil sem se kako »nenadno« je Stalin odkril zaroto v rdeči vojski.

Spiegelglass je vztrajal:

»Da, že več let. Imamo ogromno podatkov ne samo o vojaki, temveč tudi o mnogih drugih, celo o Krestinskem.«

Krestinski je bil deset let sovjetski poslanik v Nemčiji in pozneje namestnik zunanjega ministra.

Najnovejša ženska moda iz Newyorka. Nov klobuk iz neke steklu podobne snovi.

RADIO

Program Radio Ljubljana

Četrtek, 3. aprila. — 7. Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13.00 Napovedi — 13.02 Radijski salonski orkester (g. V. Novšak) — 14. Poročila — 17.30 Jugoslovanski spored — 18.40 Slovenščina za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarič) — 19. Napovedi, poročila, objave — 19.25 Nacionalna ura: Belgrad govori — 19.40 Plošče — 19.50 Deset minut zabave — 20 Reprodukcijski koncert simf. glasbe — 21 Koncert češke in ruske glasbe — 22. Napovedi, poročila. — Konec ob 22.20.